

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken; given Stockholms slott den 21 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att *dels* för beredande under år 1920 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier å extra stat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor;

dels ock förklara, att den tillfälliga löneförbättringen skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1920 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timplärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 1,500 kronor;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löne-

skala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor, samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlåtande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

4) Det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde härefter:

I mitt yttrande under punkten 173 i det vid statsverkspropositionen till innevarande års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919 hemställde jag om förslag till riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag för beredande av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken, beräkna för berörda ändamål på extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag ett belopp av 2,060,000 kronor. Jag torde få erinra därom, att denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Det ärende, varom sålunda framställning ställts i utsikt, anhåller jag att ånyo få föredraga inför Kungl. Maj:t.

I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisade 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 275,000 kronor såsom bidrag till beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flick-

Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken.

skolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier att utgå enligt följande grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder kunde befinnas erforderliga:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1918 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timplärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 300 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 300 kronor för år;

c) till manlig timplärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 12 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timplärare vid högre flickskola med 10 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timplärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 10 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 10 kronor för veckotimme;

dock att för de under c)—f) omförmälda grupper av lärare tillfällig löneförbättring icke må utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 300 kronor, samt att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 300 kronor, må för tjänstgöring

vid skola av här förevarande art uppbära tillfällig löneförbättring allenast till så stort belopp, att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 300 kronor för år.

3) Till ifrågavarande tillfälliga löneförbättring bidrager staten med två tredjedelar av det för varje fall bestämda beloppet, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts föfogande.

De av riksdagen antagna bestämmelserna överensstämde med Kungl. Maj:ts förslag utom i vad angår de för vissa fall meddelade föreskrifterna rörande de under c)—f) upptagna grupperna av lärare.

Den 23 november 1917 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 857) rörande statsbidrag till beredande av ifrågavarande tillfälliga löneförbättring. Denna kungörelse innehöll de av riksdagen fastställda grunderna för löneförbättringens utgående med en oväsentlig omformulering, innebärande, att de särskilda inskränkningarna i fråga om den, som för annan tjänst uppbär tillfällig löneförbättring av statsmedel, gälla för samtliga lärarkategorierna. Tillika upptogos i denna kungörelse de närmare föreskrifter, som för tillämpning av nämnda grunder befunnos erforderliga. Dessa föreskrifter, innefattade i punkterna 4—8, 10 och 11 av kungörelsen äro så lydande:

4. Den tillfälliga löneförbättringen fördelas på vår- och höstterminen i förhållande till det antal läsveckor, som faller på den ena och den andra terminen.

5. Föreståndare samt ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, som tjänstgjort kortare tid än en termin, erhåller tillfällig löneförbättring i förhållande till den del av terminen, under vilken han tjänstgjort, dock med iakttagande att den, som på grund av sjukdom åtnjutit tjänstledighet eller varit hindrad att tjänstgöra på den grund, att tjänstgöringen vid skolan på grund av rådande smittosam sjukdom måst för någon tid inställas, icke för denna tid skall vidkännas avdrag å beloppet av honom eljest tillkommande löneförbättring, samt att annan tillfällig, av vederbörligen styrkt förfall förorsakad frånvaro från undervisningen, icke överstigande sammanlagt åtta dagar av den tid, utbetalningen avser, icke föranleder avdrag å det vederbörande eljest tillkommande belopp.

6. Med full tjänstgöring förstås i fråga om kvinnlig ämneslärare en tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinnan vid allmänt läroverk. Vad beträffar manlig ämneslärare skola i fråga om tjänstgöringens omfattning gälla i tillämpliga delar läroverksstadgans motsvarande bestämmelser om ämneslärares undervisningsskyldighet.

7. Till timlärare och övningslärare utgår den tillfälliga löneförbättringen i förhållande till den fullgjorda tjänstgöringen.

8. Tillfällig löneförbättring beräknas allenast för tjänstgöring, fullgjord i klasserna över de förberedande, dock att kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring må

kunna fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna eller i övningsämnen.

10. Den tillfälliga löneförbättringen utbetalas vid de tidpunkter, som i cirkulären den 28 april 1916 angående statsunderstöd till privatläroverk äro fastställda för utbetalning av de särskilda bidragen till löne- och ålderstillägg åt lärarinnorna.

11. För rekvisition och utbetalning av den tillfälliga löneförbättringen skola i övrigt i tillämpliga delar gälla de föreskrifter, som i förberörda cirkulär den 28 april 1916 äro givna beträffande nämnda bidrag till löne- och ålderstillägg åt lärarinnorna.

Till 1918 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag angående tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande lärarpersonal under år 1919. Detta förslag, vilket jämväl blev av riksdagen bifallet, innebar, att lönetilläggen för år 1919 komme att utgå med dubbelt så höga belopp mot vad för år 1918 beviljats; för ändamålet beviljades ett belopp av 550,000 kronor att utgå på extra stat för år 1919. I övrigt bibehöllos samma bestämmelser, som av riksdagen faststälts beträffande den tillfälliga löneförbättringen för år 1918 till de särskilda kategorierna av lärarpersonalen.

Den alltjämt förvärrade dyrtiden föranledde vidare Kungl. Maj:t att till 1918 års urtima riksdag framlägga förslag om extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 åt lärarpersonalen vid privatläroverken. I anledning av denna Kungl. Maj:ts framställning beslöt riksdagen, att det extra krigstidstillägget, vilket skulle i sin helhet gäldas av statsmedel, skulle utgå med belopp, motsvarande två tredjedelar av vad åt vederbörande lärarkategorier beviljats i tillfällig löneförbättring för hela år 1918 eller således med samma belopp, som av nämnda löneförbättring belöpte å statsverket; för ändamålet beviljades ett förslagsanslag av 280,000 kronor. I övrigt skulle i fråga om det extra krigstidstillägget i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen vore stadgat i kungörelsen den 23 november 1917.

Då jag den 9 januari 1919 inför Kungl. Maj:t föredrog de ärenden, som tillhörde regleringen av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, erinrade jag vid frågan om tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken, hurusom spörsmålet om en definitiv reglering av denna lärarpersonals löneförmåner sedan några år tillbaka stått på dagordningen och senast varit hänskjuten till behandling av den s. k. lärarlönenämnden. Sedan nämnden den 31 maj 1918 avgivit betänkande i ämnet, hade över betänkandet utlåtanden inforrats från vederbörande myndigheter, vilka utlåtanden numera inkommit. Jag anförde vid detta tillfälle vidare:

Ursprungligen hade det varit min avsikt att på grundvalen av den sålunda förebrogta utredningen i saken framlägga förslag till löneroglering för ifrågavarande lärarpersonal, avsett att föreläggas 1919 års riksdag. Den tillämnade lönerogleringen skulle då hava trätt i kraft med ingången av år 1920. Emellertid har jag vid en mera ingående granskning av denna utredning funnit densamma icke vara av natur att kunna läggas till grund för ett mera definitivt ordnande av privatläroverkens och dess personals ekonomiska och rättsliga förhållanden; jag erinrar i detta sammanhang om mitt yttrande till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 31 december 1918 i samband därmed, att jag inför Kungl. Maj:t framlade förslag angående igångsättandet av en utredning i och för en revision i vissa hänseenden av det allmänna undervisningsväsendet. Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen.

Under dessa omständigheter har givetvis frågan om löneroglering för privatläroverkens lärarpersonal kommit i ett helt annat läge, och några åtgärder av definitiv art kunna uppenbarligen nu icke komma i fråga i detta hänseende.

För berörda lärarpersonal kan förhållandet ur viss synpunkt sett helt visst vara att beklaga, då därigenom en slutlig lösning av den för densamma synnerligen betydelsefulla lönefrågan måste ytterligare uppskjutas. På grund härav anser jag det oundgängligen nödvändigt, att åt nämnda personal beredes en tillfällig löneförbättring, så tillmätt, att olägenheten av ett uppskov i nyssberörda hänseende i möjligaste mån uppväges. För sådant syfte måste den tillfälliga löneförbättringen för år 1920 utgå med väsentligt högre belopp än för år 1919.

Jag erinrade vid samma tillfälle dessutom om en av läroverksöverstyrelsen den 31 augusti 1918 i ämnet avlåten skrivelse, och anhåller jag nu att närmare få redogöra för denna skrivelser innehåll.

Överstyrelsen erinrar till en början bland annat om de åtgärder, som vidtagits för tillgodoseende av ifrågavarande lärarpersonal. Härutinnan anföres:

Att de för denna lärarpersonal vid den senast, år 1909, beslutade lönerogleringen fastställda löneförmånerna numera äro alldeles otillräckliga ligger i öppen dag och har jämväl av statsmakterna erkänts i och med de åtgärder, som från deras sida under de senaste åren vidtagits för att i någon mån bispringa denna lärarpersonal i dess under kristiden alltmer tryckta ekonomiska ställning. Så beviljade 1917 års riksdag föreståndare och ämneslärare med full tjänstgöring vid ifrågavarande läroanstalter en krigstidshjälp av 200 kronor för nämnda år, och på framställning anvisade samma års riksdag på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 275,000 kronor till beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken. Därvid bestämdes, bland annat, att löneförbättringen för föreståndare och ämneslärare, manlig eller kvinnlig, med full tjänstgöring skulle utgå med 300 kronor för år samt för tim- och övningslärare med vissa härefter avpassade belopp för veckotimme, dock så att löneförbättringen i intet fall skulle överstiga 300 kronor för år.

De allt mer växande ekonomiska svårigheterna för löntagare såväl i allmän som i enskild tjänst framkallade emellertid med nödvändighet ett stegrad behov av förbättrade lönevillkor. Redan före ingången av år 1918 gjordes från de enskilda läroanstalternas lärarpersonal framställning om erhållande av krigstidshjälp under år 1918 utöver den för samma år beviljade löneförbättringen, och i yttrande den 26 november 1917 tillstyrkte överstyrelsen åtgärder i sådant syfte. Kungl. Maj:t fann sig emeller-

tid ej kunna tillmötesgå denna framställning, men för att i möjligaste mån hålla lärarpersonalen vid privatläroverken skadeslös för uppskovet med den definitiva löneregleringen avlät Kungl. Maj:t till 1918 års riksdag proposition om en tillfällig löneförbättring för nämnda lärarpersonal under år 1919 med fördubblat belopp mot det, som beviljats för år 1918. Denna framställning bifölls av riksdagen.

Trots nu berörda åtgärder och ehuru därtill kommunerna i stor utsträckning och jämväl enskilda lämnat avsevärda bidrag till lättande av dyrtidens tryck för ifrågavarande lärarpersonal, är dess ställning allt fortfarande bekymmersam och hotar att bli det i än högre grad under de alltjämt växande ekonomiska svårigheterna. Då läroanstalterna själva hårt pressas under dyrtidens verkningar, finnes för dem ingen möjlighet att bereda lärarpersonalen någon mera effektiv hjälp. Det är därför otvivelaktigt av hehovet påkallat, att staten om möjligt lämnar denna lärarpersonal ett ännu kraftigare ekonomiskt bistånd än hittills.

Under angiven förutsättning, att detta ej sker genom en definitiv löne-reglering från och med år 1920, hemställer överstyrelsen om en tillfällig löneförbättring för ifrågavarande lärarpersonal under samma år efter den normen, att beloppen i löneförbättringen för år 1918, vilka fördubblats för år 1919, tredubblas för år 1920. I anslutning härtill anför överstyrelsen vidare:

Föreståndare och ämneslärare, manlig eller kvinnlig, med full tjänstgöring skulle sålunda erhålla ett lönetillägg av 900 kronor för år samt timlärare och övningslärare en motsvarande förhöjning i arvodestillägget för veckotimme. Detta skulle medföra, att avlöningsförmånerna för en ämneslärarinna med full tjänstgöring vid statsunderstödd enskild läroanstalt uppginge till 2,300 (1,400 + 900) kronor för år, om hon åtnjuter lön i första (lägsta) lönegraden enligt den s. k. högre löneskalan, eller till 2.100 (1,200 + 900) kronor, om hon befinner sig i samma lönegrad enligt den s. k. lägre löneskalan. Härigenom komme visserligen avlöningsförmånerna i förra fallet att med 200 kronor överskrida den lönesats (2,100 kronor), som lärarlönenämnden i sitt förenämnda betänkande föreslagit för denna lönegrad (endast en löneskala enligt nämndens förslag). Nämnden har emellertid vid utarbetande av sitt förslag till löneroglering för lärarinnepersonalen vid de enskilda läroanstalterna tagit de av nämnden för samskolans lärarinnor föreslagna avlöningsbeloppen till norm och anser det självklart, att, i den mån dessa belopp höjas, i samma mån en motsvarande höjning vidtages med de för lärarinnorna vid privatläroverken föreslagna avlöningsbeloppen. Vid den definitiva lönerogleringen ha de av nämnden för samskolornas lärarinnor föreslagna lönesatserna blivit höjda, så att bland annat arvodet för vikarierande ämneslärarinna vid samskola, vilket tänktes bliva normgivande för avlöningen i första lönegraden för lärarinna vid enskild läroanstalt, blivit förhöjt från av nämnden föreslaget belopp, 2,100 kronor, till 2,600 kronor (eventuellt 2,400 kronor för formellt inkompetent lärarinna). Upprätthölles fortfarande, såsom lärarlönenämnden förutsätter, grundsatsen om likställighet i avlöningshänseende mellan lärarinnor vid statens samskolor och lärarinnor vid de enskilda skolorna, skulle avlöningsbeloppet för de senare i första lönegraden enligt den här föreslagna tillfälliga löneförbättringen, 2,300 kronor, komma att med 300 kronor (eventuellt 100 kronor) underskrida den sannolika lönesatsen 2,600 kronor i samma lönegrad enligt den definitiva lönerogleringen. I de högre lönegraderna skulle likaledes lönebeloppen, med tillägg av här föreslagen tillfällig löneförbättring, för ämnes-

lärarinnorna med full tjänstgöring komma att ligga ett par hundra kronor under motsvarande lönebelopp för ämneslärarinnorna vid samskolorna. Genom att nu tredubbla tilläggsarvodena för veckotimme, sådana de fastställdes vid den tillfälliga löneförbättringen för år 1918, torde visserligen arvoden för vissa övningslärarinnor komma att något överskrida icke blott de av lärarlönenämnden för samma lärarinnor föreslagna arvoden utan även de arvoden, som nu fastställts för motsvarande lärarinnor vid statens samskolor. Med avseende härpå tillåter sig emellertid överstyrelsen dels erinra om vad statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet anförde vid framläggandet av förslaget till tillfällig löneförbättring för år 1919, nämligen att den omständigheten, att under nu rådande exceptionella förhållanden den tillfälliga löneförbättringen skulle komma att för vissa grupper av lärarpersonalen höja avlöningsförmånerna utöver lärarlönenämndens förslag till lönereglering, icke syntes vara ägnad att välla betänkligheter, då lärarlönenämndens förslag bygger på en före världskrigets utbrott gällande prisnivå, dels framhålla, att statssamskolornas lärarinnor åtnjuta och sannolikt komma att åtnjuta ett krigstidstillägg, som under alla förhållanden låta dem i avlöningshänseende intaga en förmånligare ställning än motsvarande lärarinnor vid de enskilda läroanstalterna.

Överstyrelsen övergår härefter till beräkning av kostnaderna för en tillfällig löneförbättring enligt nu föreslagna grunder och anser, att härvid den utredning rörande storleken av lärarpersonalen i dess helhet vid privatläroverken och beträffande omfattningen av denna personals tjänstgöring, som lämnats i överstyrelsens yttrande den 24 november 1916 angående dyrtidstillägg åt lärarpersonalen vid de statsunderstödda privatläroverken och som legat till grund för kostnadsberäkningarna rörande motsvarande löneförbättringar under åren 1918 och 1919*), torde kunna tjäna till ledning, även om en del förändringar inträtt i hithörande förhållanden. I detta avseende anför överstyrelsen vidare:

På grundval av denna utredning beräknades statsverkets kostnader för den tillfälliga löneförbättringen under år 1918 till 275,000 kronor, som för ändamålet anslogos av 1917 års riksdag. Då riksdagen på framställning år 1918 beslöt en tillfällig löneförbättring med fördubbling av beloppen i den förra löneförbättringen, beräknades statsverkets kostnader till det dubbla beloppet, och anvisades sålunda för ändamålet 550,000 kronor. Då överstyrelsen nu ifrågasätter en löneförbättring, i varje fall tre gånger så stor som den för år 1918 beviljade, skulle följaktligen härför av statsmedel krävas det tredubbla beloppet av den summa, som beviljats för år 1918, eller 825,000 kronor.

Denna beräkning av statens kostnader för ifrågavarande löneförbättring vilar bland annat på den förutsättningen, att kommuner eller enskilda, eventuellt vederbörande läroanstalt, skola bidra till densamma med hälften av det belopp, staten för samma ändamål tillskjuter, vilket uppställts såsom villkor för motsvarande löneförbättringar under åren 1918 och 1919. Med avseende på detta villkor tillåter sig över-

*) Denna utredning finnes återgiven såväl i Kungl. Maj:ts proposition nr 215 till 1917 års riksdag, sid. 12, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 73 till 1918 års lagtima riksdag, sid. 12.

styrelsen framhålla, att kommunerna i det hela under krisåren ådagalagt ej ringa offervillighet gent emot vederbörande läroanstalter och i många fall lämnat dem ekonomiskt bistånd utöver vad som påfordrats genom anförda villkor. Det finns därför anledning att antaga, att de ej skola undandraga sig att med staten dela kostnaderna för den nu ifrågasatta löneförbättringen, åtminstone vad angår de läroanstalter, enskilda mellanskolor och högre flickskolor, som även under normala förhållanden åtnjuta bidrag från kommunens sida såväl till undervisningen i allmänhet som till lärarpersonalens avlöning. Beträffande nämnda läroanstalter torde det framstå såsom tämligen självfallet, att kommunerna med staten dela jämväl de ökade kostnader, som kristiden medfört. Något annorlunda är förhållandet med de enskilda lärarinneseminiarierna och de högre goss- och samskolorna. Några få av de senare, såsom till exempel Saltsjöbadens samskola och Djurholms samskola, hava en sådan ställning, att de äro att betrakta såsom kommunala läroanstalter, till vilka staten lämnar bidrag. Det är då för deras vidkommande givetvis i sin ordning, att vederbörande kommuner lämna bidrag till kostnaderna för den tillfälliga löneförbättringen. Men samtliga de enskilda lärarinneseminiarierna och de flesta högre goss- och samskolorna äro enskilda företag, som i regeln icke erhålla något kommunalt bidrag. I enstaka undantagsfall torde dylikt bidrag hava lämnats under kristiden. Detta torde emellertid i fortsättningen ej vara att påräkna, och för flertalet av dessa läroanstalter blir innebörden av det nämnda villkoret i själva verket, att läroanstalterna själva tvingas att på enskild väg anskaffa de medel, som erfordras för utbekommande av statens bidrag till löneförbättringen, något som givetvis blir svårare, i samma mån som den erforderliga summan växer. Några egna tillgångar torde de icke för ändamålet äga, sedan deras ekonomi allt mer försvagats under kristidens verkningar. Det är därför i hög grad önskvärt och enligt överstyrelsens mening av behovet påkallat, att staten ensam bestrider kostnaderna för den tillfälliga löneförbättringen vid de enskilda lärarinneseminiarierna samt vid de högre goss- och samskolor, som ej ekonomiskt upprätthållas av vederbörande kommuner. Med ledning av förut aberopade utredning torde kostnadsökningen för staten, om staten helt bestrede kostnaderna för den föreslagna löneförbättringen vid de enskilda lärarinneseminiarierna och samtliga högre goss- och samskolor, böra beräknas till 75,000 kronor, varigenom statens totalkostnad för den tillfälliga löneförbättringen komme att uppgå till 900,000 kronor. Summan torde dock kunna beräknas något lägre, dels emedan vederbörande kommuner skulle bidraga med en tredjedel av kostnaden jämväl för löneförbättringen vid vissa högre goss- och samskolor, dels emedan antalet enskilda mellanskolor under de sista åren nedgått och kan beräknas ytterligare minskas till år 1920, samt dels på grund av det vid senast beslutade löneförbättring uppställda villkoret, som nu torde böra upprepas, att den tillfälliga löneförbättringen ej må utgå till befattningshavare, som tillika är anställd såsom lärare vid annan läroanstalt och i sådan egenskap under år 1920 erhåller förhöjd avlöning enligt av 1918 års riksdag beslutad lönereglering vid nämnda läroanstalt. Anförda faktorer äro delvis svåra att på förhand beräkna, men om de förslagsvis antagas medföra en minskning med 25,000 kronor i förutnämnda totalbelopp 900,000 kronor, skulle det erforderliga anslaget uppgå till 875,000 kronor.

På grund av vad sålunda blivit anført hemställer överstyrelsen, det täcktes Kungl. Maj:t, under förutsättning att definitiv lönereglering för lärarpersonalen vid privatläroverken ej kommer till stånd före ingången av

år 1920, föreslå riksdagen att anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 875,000 kronor såsom bidrag till beredande under år 1920 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier att utgå med ett i varje fall tre gånger så stort belopp som vid motsvarande lönereglering för år 1918 och i övrigt enligt samma grunder, som fastställts för motsvarande lönereglering för år 1919, dock med den förändring, att staten bidrager med hela det erforderliga beloppet för löneförbättringen vid enskilda lärarinneseminarier och sådana högre goss- och samskolor, som ej upprätthållas av vederbörande kommuner, samt med rätt för Kungl. Maj:t att i övrigt utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av grunderna för löneförbättringen må finnas erforderliga.

Jag har redan, såsom framgår av det föregående, angivit min allmänna ståndpunkt till den föreliggande frågan, och torde jag nu ej behöva ytterligare uppehålla mig härvid. Jag vill allenast erinra därom, att, då spørsmålet om en definitiv lönereglering för privatläroverkens lärarpersonal blivit av förut angiven anledning uppskjuten, det torde få anses vara ett statsintresse att i synnerhet under nuvarande tider i möjligaste mån hålla personalen skadeslös för detta uppskov. Trots den löneförbättring, som genom riksdagens beslut allaredan tillerkänts dessa lärare, är deras ställning mycket bekymmersam; läroanstalterna äro själva hårt pressade på grund av kristidens verkningar, och det synes mig vara en skyldig gärd av rättvisa åt den samhällsgagnande verksamhet, som vid dessa skolor bedrives, att staten på ett tillfredsställande sätt tillgodoser lärarpersonalen därstädes.

Av dessa och andra skäl anser jag sålunda, att den tillfälliga löneförbättring, som för år 1920 oundgängligen bör beviljas lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna, icke lämpligen kan stanna vid de belopp, som enligt läroverksöverstyrelsens förslag skulle utgå till vederbörande lärare, utan bör utgå med väsentligt högre belopp.

Läroverksöverstyrelsen har upptagit den av lärarlönenämnden gjorda jämförelsen mellan ifrågavarande lärare och motsvarande befattningshavare vid statens samskolor. Jag vill, i den mån så är möjligt, låta denna jämförelse ligga till grund för mitt förslag i fråga om löneförbättringens avvägande.

Som bekant åtnjuter för närvarande ordinarie ämneslärarinna vid statsamskola en avlöning av 2,800 kronor, vartill kunna komma tre ålders-tillägg, vart och ett å 300 kronor; slutavlöningen utgör alltså 3,700 kronor. Jämför man med en sådan en ämneslärarinna vid nu ifrågavarande

slag av läroanstalter — begynnelselönen 1,400 kronor jämte två ålderstillägg å 300 kronor, vadan slutlönen belöper sig till 2,000 kronor — framträder, i synnerhet med aktgivande å de i båda fallen enahanda kompetensföreskrifterna, på ett i ögonen fallande sätt den nu rådande disproportionen i avlöningshänseende, och synas mig anförda siffror med nödvändighet peka på önskvärdheten av ett väsentligt tillskott till privatläroverkens ämneslärarinnor. Jag vill i detta avseende föreslå ett belopp av 1,500 kronor. Härigenom skulle totalavlöningen för de senare uppgå till 2,900 kronor såsom begynnelselönen och 3,500 kronor såsom slutlön. Avlöningen skulle i respektive två lönegrader sålunda uppvisa ett belopp, som med 100 kronor överstiger vad i motsvarande lönegrad tillkommer ämneslärarinna vid statssamskola; den sistnämndas slutavlöning skulle dock komma att med 200 kronor överstiga slutavlöningen, inklusive tillfällig löneförbättring, för lärarinnor vid privatläroverk. I detta hänseende må dock erinras, att det krigstidstillägg, som nu utgår och även framdeles i en eller annan form torde komma att tills vidare utgå till statens befattningshavare, bereder samskolelärarinnorna en förmån, varav de privata skolornas lärarinnor i varje fall icke torde komma i åtnjutande i tillnärmelsevis den utsträckning, som kan ifrågasättas beträffande de statsanställda lärarinnorna. Vidare vill jag allenast betona, att en sammanlagd avlöning för en lärarinna av förevarande slag, uppgående till såsom begynnelselönen 2,900 och slutlön 3,500 kronor, ingalunda kan anses vara av den storleken, att den torde kunna föregripa en kommande definitiv löne reglering för privatläroverkens lärarpersonal.

Det förordade lönetillägget å 1,500 kronor synes mig jämväl böra utgå till föreståndare, manlig eller kvinnlig. Totalavlöningen för sådan befattningshavare skulle alltså uppgå till 3,500 och inräknat ett ålderstillägg till 3,800 kronor. Till jämförelse må erinras, att ämneslärarinna vid statssamskola, vilken intjänat samtliga ålderstillägg, uppbär 3,700 kronor, vartill vidare kommer krigstidstillägg.

De ämneslärarinnor åter vid privatläroverken, vilka icke besitta den kompetens, som kräves av lärarinnorna efter den högre löneskalan, och vilka åtnjuta en begynnelselönen av 1,200 kronor och en slutlön av 2,000 kronor, synas mig icke kunna påräkna ett lönetillskott av samma storlek, som förordats i fråga om övriga ämneslärarinnor. Jag anser, att löneförbättringen må kunna i förevarande fall begränsas till 1,200 kronor. Den sammanlagda begynnelseavlöningen skulle alltså bliva 2,400 kronor och slutavlöningen 3,200 kronor. I avseende å det förra beloppet må erinras, att kompetent vikarierande ämneslärarinna vid statssamskola åtnjuter i arvode 2,600 kronor och icke kompetent sådan lärarinna 2,400 kronor.

Vad så angår lönetillskotten åt timlärare, anser jag mig böra föreslå en höjning, proportionell i förhållande till vad för ämneslärarna förordats. Den av mig tillstyrkta ökningen av 1,500 kronor innebär en höjning med 250 procent i förhållande till vad vederbörande lärare uppbära i löneförbättring under år 1919 (600 kronor). Utgår man sålunda från de belopp, som fastslagits för timlärare för innevarande år, och lägger man samma procenttal till grund för en beräkning, skulle manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium i tillfällig löneförbättring erhålla en från 24 till 60 kronor förhöjd löneförbättring för veckotimme, dock med bibehållande av nu gällande bestämmelse, att lärare vid högre goss- och samskola må uppbära sagda ersättning endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlåtande i större omfattning av manliga lärarkrafter. Manlig timlärare vid senast angivna tre slag av läroanstalter skulle alltså erhålla tillhoppa 120 kronor för veckotimme; till jämförelse må erinras, att vid de allmänna läroverken adjunktskompetent manlig timlärare i läsämne åtnjuter 140 kronor för veckotimme och icke adjunktskompetent sådan lärare 120 kronor för veckotimme. För manlig timlärare vid högre flickskola samt för kvinnlig timlärare vid samtliga slag av förevarande undervisningsanstalter skulle den tillfälliga löneförbättringen utgöra ett från 20 till 50 kronor förhöjt belopp för veckotimme. Manlig timlärare vid högre flickskola samt kvinnlig timlärare skulle sålunda åtnjuta tillhoppa 110 kronor för veckotimme; vid allmänt läroverk erhåller adjunktskompetent kvinnlig timlärare i läsämne 130 kronor per veckotimme och icke adjunktskompetent sådan lärare 110 kronor per veckotimme.

Vad angår övningslärare skulle, därest samma beräkningsgrund anlades i avseende å dem som beträffande timlärare, den tillfälliga löneförbättringen utgå med ett från 20 till 50 kronor förhöjt belopp för veckotimme. Härigenom skulle lärare i välskrivning, teckning, musik, gymnastik och huslig ekonomi erhålla en sammanlagd begynnelseavlöning av 110 kronor för veckotimme samt lärare i kvinnligt handarbete, träslöjd och andra liknande slöjdarter en sammanlagd begynnelseavlöning av 100 kronor för veckotimme. För lärarinna i huslig ekonomi är för närvarande bestämd en begynnelseavlöning av högst 1,400 kronor för 30 veckotimmar. Skulle till sådan lärarinna tillfällig löneförbättring utgå enligt nu angivna beräkningsgrund, skulle hennes sammanlagda avlöning i lägsta lönegraden uppgå till 2,900 kronor.

Som synes skulle med tillämpning av dessa grunder övningslärare vid privatläroverken erhålla en sammanlagd avlöning, som icke stode i rätt

proportion till vad motsvarande lärare hava vid de allmänna läroverken och andra jämförliga läroanstalter. Så åtnjuter lärarinna i teckning, i musik och i gymnastik vid samskola 100 kronor och lärarinna i motsvarande ämnen vid högre lärarinneseminariet och den därmed förenade normalskolan för flickor 105 kronor i veckotimme i första lönegraden samt lärarinna i handarbete vid senast berörda skolor respektive 80 och 85 kronor i veckotimme i första lönegraden. Lärarinna i hushållsgöromål vid folkskoleseminarium åtnjuter 90 kronor i veckotimme i första lönegraden.

Med hänsyn till dessa förhållanden synes mig den tillfälliga löneförbättringen ej kunna sättas till högre belopp än 40 kronor för veckotimme, vadan sålunda för lärare i välskrivning, teckning, musik, gymnastik och huslig ekonomi den sammanlagda ersättningen för veckotimme skulle belöpa sig till 100 kronor samt för lärare i kvinnligt handarbete, träslöjd och andra liknande slöjdarter till 90 kronor. Det må jämväl här erinras, att vederbörande övningslärare vid statsläroverk komma i åtnjutande av eventuellt krigstidstillägg.

De rörande 1919 års tillfälliga löneförbättring föreskrivna inskränkingarna rörande sådan förbättring för den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel eller vars innehavande befattning blivit reglerad vid 1918 års lagtima riksdag, anser jag icke böra bibehållas. Det synes mig nämligen icke vara möjligt, att, därest en dylik begränsning bibehölles, privatläroverken skulle för hittills stadgade avlöningar kunna till sin undervisning vinna just sådana lärarkrafter, som böra vara av dessa läroverk eftersökta och vilkas erfarenhet från andra skolor givetvis är av den största betydelse för privatläroverkens verksamhet.

Beträffande den tillfälliga löneförbättringen åt ifrågavarande lärarpersonal under åren 1918 och 1919 har staten bidragit med två tredjedelar av det för varje fall bestämda beloppet, under villkor att den återstående tredjedelen tillskjutes av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande. Det extra krigstidstillägget för senare halvåret av 1918 däremot har helt gäldats av statsmedel. Läroverksöverstyrelsen har, såsom ovan erinrats, ifrågasatt en ändring i nyssberörda fördelningsgrund därhän, att av statsmedel skulle utgå vad som erfordras för löneförbättring vid enskilda lärarinneseminarier och sådana högre goss- och samskolor, som ej upprätthållas av vederbörande kommuner; vid övriga läroanstalter skulle såsom hittills staten endast bidraga med två tredjedelar av förekommande belopp. Ett vidhållande av den hittills tillämpade fördelningsprincipen skulle med de

nu föreslagna höjda lönetilläggen avsevärt tungt drabba åtskilliga kommuner. Då jag dessutom anser det vara principiellt riktigast, att den tillfälliga löneförbättringen nu helt bestrides av statsmedel, är jag böjd att förorda en annan anordning.

Jag vill i detta avseende erinra om en av centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningen den 25 augusti 1918 hos Kungl. Maj:t gjord framställning, däri anhålles om åtgärders vidtagande för en skäligen höjning av det å riksstatens åttonde huvudtitel uppförda reservationsanslaget till privatläroverk för att sätta dessa i stånd att bestrida de av kristiden betingade ökade kostnaderna för skoldriften.

Föreningen anför i nämnda skrivelse följande:

I det av lärarlönenämnden den 31 maj 1918 avgivna betänkandet angående löneförhållanden vid statsunderstödda enskilda läroanstalter föreslås en höjning av nu utgående stats- och kommunbidrag till täckande av den ökning av skolornas utgifter för lärarpersonalens avlöning, som blir en följd av den föreslagna löneregleringen. Den del av anslaget, som utgår till själva läroanstalten för bestridande av skoldriften i allmänhet, kommer dock icke med de av nämnden föreslagna bestämmelserna att ökas utöver det nu utgående. Under den rådande dyrtiden hava emellertid skolornas utgifter för uppvärmning, avlöning av betjäning, förbrukningsartiklar, inventarier och undervisningsmateriell, reparationer m. m. ständigt stegrats, och deras i allmänhet redan förut svaga ekonomiska resurser hava på grund härav till det yttersta blivit tagna i anspråk. På de flesta håll hava särskilda avgifter för bränsle uttagits, och i många fall hava dessutom rätt väsentliga höjningar av terminsavgifterna måst tillgripas. Då dessa redan före kristiden voro ganska höga, bör en ytterligare höjning om möjligt undvikas.

I sitt utlåtande den 19 oktober 1918 över lärarlönenämndens den 31 maj 1918 avgivna betänkande angående lönereglering för statsunderstödda enskilda läroanstalter har även läroverksöverstyrelsen riktat en gensaga mot nämndens bortseende från privatläroverkens ekonomiska förhållanden, för så vitt dessa ej direkt beröras av löneregleringen. Överstyrelsen framhåller önskvärdheten, att även denna fråga upptagits till utredning, då det vore uppenbart, att privatläroverkens ekonomi, som givetvis vore av ett stort allmänt intresse, under kristidens verkningar i många fall blivit särdeles bekymmersam. Genom ökade anslag för löneregleringens genomförande avhjälpes ej de ekonomiska svårigheter, som kristiden i övrigt medfört för skoldriften. Överstyrelsen anför härutinnan vidare:

De rådande ekonomiska förhållanden och även hänsyn av annan art synas kräva, att det allmänna på ett vida mera effektivt sätt, än hittills varit fallet, skänker sitt ekonomiska stöd åt den undervisningsverksamhet, som bedrivs vid de enskilda läroanstalterna. Överstyrelsen tillåter sig i denna fråga, för så vitt den berör de högre flickskolorna, hänvisa till det yttrande, som överstyrelsen efter remiss avgav den 5

mars 1918 med anledning av en inom riksdagens andra kammare väckt motion angående utvidgande av statens undervisningsverksamhet till att omfatta jämväl den kvinnliga ungdomen. Under erinran om den då pågående utredningen angående löneförhållanden m. m. vid de enskilda läroanstalterna yttrade överstyrelsen därvid, bland annat: »Då vid denna utredning, som är överlämnad åt den s. k. lärarlönenämnden, jämväl dessa läroanstalters allmänna ekonomiska förhållanden komma under behandling, vore tvivelsutan lämpligt och önskvärt, att, därest så ske kan, även den nu förevarande frågan av densamma upptages till prövning, och sålunda en utredning kommer till stånd i den av motionären väckta betydelsefulla frågan om den kvinnliga ungdomens utbildning. I varje fall torde denna fråga böra framläggas till avgörande i samband med regleringen av de enskilda läroanstalternas ekonomiska och övriga förhållanden». Nämnden frambåller beträffande flera spörsmål, som den berör, att de tarva en närmare utredning, och i ett par av de till nämndens betänkande fogade särskilda yttrandena av ledamöter i nämnden betonas behovet av att frågan om privatskoleväsendet och dess understödjande upptages till utredning i hela dess vidd. Överstyrelsen kan ej underlåta att även nu uttala sin anslutning till denna uppfattning.

Det är uppenbart, att för privatläroverken liksom för statens läroverk kristidens verkningar visat sig mycket svåra och att, om de enskilda skolornas ekonomi redan förut varit ansträngd, den numera kommit i ett läge, som kan innebära avsevärda olägenheter för hela den verksamhet, dessa skolor avse att utöva. Frågan om det allmännas understödjande av privatskoleväsendet på ett mer effektivt sätt än hittills varit fallet är emellertid ett vittomfattande spörsmål, som i annat sammanhang torde komma att upptagas till närmare skärskådande. Att under förhandenvarande svåra förhållanden lämna dessa skolor åt sig själva finner jag dock icke tillrädligt, och jag anser, att frågan kan på så vis förknippas med den tillfälliga löneförbättring, varom nu är tal, att denna förbättring, vilken jag såsom antytts förmenar böra helt bestridas av statsmedel, utgår under förutsättning att ett belopp, motsvarande viss procent av densamma varder av vederbörande kommun eller på annat sätt tillskjutet till skoldriften i allmänhet. Jag föreslår alltså, att den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

Vid beräkning av kostnaderna för den tillfälliga löneförbättringen för åren 1918 och 1919 lades till grund en av läroverksöverstyrelsen för förstnämnda år verkställd utredning rörande storleken av lärarpersonalen i dess helhet vid privatläroverken samt beträffande omfattningen av denna personals tjänstgöring. Resultatet av denna utredning är framlagt senast i det

Kungl. Maj:ts proposition nr 73 till 1918 års lagtima riksdag bifogade statsrådsprotokollet, och tillåter jag mig hänvisa härtill. Även om vissa mindre förändringar i läroanstalternas förhållanden kunna antagas hava ägt rum, sedan omförmälda utredning verkställdes, torde densamma dock kunna läggas till grund vid beräkning av kostnaderna jämväl för den tillfälliga löneförbättringen under år 1920. För år 1919 hade beräknats ett belopp av 550,000 kronor. Hade staten för sistnämnda år haft att gälda samtliga kostnader för den tillfälliga löneförbättringen, skulle sistnämnda belopp, som motsvarar två tredjedelar av totalkostnaderna, ökats med hälften eller alltså till 825,000 kronor. De av mig för år 1920 föreslagna tilläggsbeloppen innebära i stort sett en ökning med 250 procent i förhållande till vad för år 1919 bestämts utgå till vederbörande lärarkategorier. Kostnaderna för år 1920 skulle alltså uppgå till 2,062,500 kronor, vilket belopp synes mig med hänsyn till den av mig förordade begränsningen ifråga om löneförbättringen för vissa ämneslärare och för övningslärare kunna nedsättas till 2,000,000 kronor; sistnämnda summa alltså skulle uppföras såsom förslagsanslag på extra stat för sistnämnda år.

Under återopande av vad jag nu anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen att

dels för beredande under år 1920 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier å extra stat för år 1920 anvisa ett förslagsanslag av 2,000,000 kronor;

dels ock förklara, att den tillfälliga löneförbättringen skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1920 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller,

där förskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 1,500 kronor;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor, samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor;

c) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

d) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme;

e) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme;

f) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring utgående beloppet, varder för skolans verksamhet i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande.

4) Det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de

närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
